

Erfgoedkrant Haspengouw

APRIL 2014 | JAARGANG 3, NR 1

erfgoedhaspengouw.be

wek ons verleden

ERFGOED
HASPENGOUW

Lees in deze Erfgoedkrant verhalen van boeiende mensen die zorg dragen voor ons cultureel erfgoed en zo het verleden van Haspengouw opwekken.

BILZEN

Dien Vervloekten
Oorlog

5

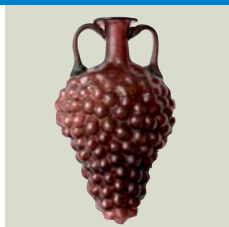
BORGLOON

Over Colen en fruit

7

GINGELOM

Tumulus
(Lat. mv. tumuli)

6

HEERS

Kerkelijke kunstschaten
in Heers

2

HOESELT

Jong geweld aan
den (g)ouden stiel

4

NIEUWERKERKEN

Opsporing verzocht:
mysterieus voorwerp

2

RIEMST

Mummerke
in de ban van WO I

3

SINT-TRUIDEN

Vertel mij een oorlog

4

TONGEREN

Het dorpsleven van
Keunsem Vrugger

6

VOEREN

Partners in crime:
Zolad+

5

ERFGOED
HASPENGOUW

Binnen bij boeren,
bakkers en brouwers

8

Zondag 12 oktober 2014
**Erfgoedjaarmarkt
Haspengouw**
in Nieuwerkerken.
Infostands, workshops,
optredens van
erfgoedverenigingen.
Iedereen is welkom!

ERFGOEDDAG 2014
HASPENGOUW

GRENZELOOS

Alle activiteiten **ERFGOEDDAG** in deze krant!

Met de steun van Erfgoed Haspengouw

Haspengouw telt talloze vrijwilligers, verenigingen, kerkfabrieken, scholen en andere organisaties die waardevolle projecten rond cultureel erfgoed willen opstarten. Vaak missen zij echter dat extra financiële steuntje in de rug om deze projecten werkelijk uit te voeren.

Daarvoor kunnen ze rekenen op het subsidie-reglement van Erfgoed Haspengouw. Alle projecten rond roerend of immaterieel cultureel erfgoed komen in aanmerking. In deze krant staan enkele initiatieven die tot stand zijn gekomen dankzij dit subsidiereglement. Ze kregen de stempel Met de steun van Erfgoed Haspengouw.

De maximale subsidie bedraagt 2.000 euro per project. De volgende indienronde loopt tot 1 oktober 2014. Heb je een goed idee voor een erfgoedactiviteit of wil je een restauratieproject opstarten? Aarzel dan zeker niet en neem contact op met Erfgoed Haspengouw:
info@erfgoedhaspengouw.be of 011 - 70 18 30.

Alle informatie over het reglement, de manier van aanvragen en het verloop van de procedure vind je op onze website erfgoedhaspengouw.be. Heb je nood aan meer info of hulp bij het invullen van de aanvraag? De medewerkers van Erfgoed Haspengouw helpen je graag verder.

Like ons op Facebook!

Cultureel erfgoed? Dat zijn dagelijkse voorwerpen, uitzonderlijke kunstobjecten, archief en documenten, tradities, liedjes, dialect, ambachtelijke vaardigheden ... en alles wat we samen belangrijk vinden om te bewaren voor volgende generaties. **Erfgoed Haspengouw** wil door een dynamische werking dit erfgoed en de vele erfgoedactoren in kaart brengen, kennis en expertise delen, (leren) zorgen voor ons erfgoed en het op een publieksvriendelijke manier ontsluiten. info@erfgoedhaspengouw.be | www.erfgoedhaspengouw.be

Kerkelijke kunstschaten in Heers

ERFGOEDDAG

Om prachtige kerken te zien hoef je niet altijd naar Italië of het zuiden van Frankrijk te reizen. In ons eigen Haspengouwse heuvelland liggen verborgen parels in overvloed. Met meer dan honderd kerken in tien gemeenten is er ook een enorme diversiteit in Haspengouw. Er zijn nieuwe, oude, sobere, rijke, kleine en grote kerken. Eén van die verborgen parels ligt in Heers: de Sint-Martinuskerk.

Heren van Heers

Het verhaal van de Sint-Martinuskerk kan niet verteld worden zonder de heren van Heers te vermelden. De adellijke familie de la Rivière is alom vertegenwoordigd in de kerk en dat is niet voor niets. Haar rijkdom heeft een belangrijke rol gespeeld in de uitbouw van de kerk. Monumentale grafmonumenten en prachtige kunstwerken herinneren aan de pracht en praal van het adellijke verleden van Heers.

Inventarisatie

De vrijwilligers van de kerkfabriek zijn zich altijd al bewust geweest van het unieke karakter van hun kerk. Toen het Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed (PCCE) in 2008 een aantal sessies rond

inventarisatie organiseerde, waren de leden dadelijk enthousiast. Tony Ruison en Daniël Schalenbourg volgden die sessies en begonnen aan de inventarisatie. Daniël: 'Dat was toch niet zo evident. Vooral het omschrijven van de objecten bleek moeilijk.' Gelukkig startte Erfgoed Haspengouw in 2013 met het project *project Valorisatie kerkelijk cultureel erfgoed*. 'Dat was voor ons een zegen', vertelt Jef Smets van de kerkfabriek.

'Nu kregen we professionele hulp om onze inventaris op punt te stellen. Waar onze eerste lijst bestond uit dertig voorwerpen, groeide onze inventaris al snel tot bijna driehonderd objecten.'

Topstukken

In die inventaris staan enkele mooie topstukken, waaronder twee houten beeldjes van Petrus en Paulus en een houten buste van patroonheilige Sint-Martinus. 'Maar ons mooiste topstuk is het beeld van Onze-Lieve-Vrouw', vertelt Jef. 'Dit beeld is gemaakt in het bekende atelier van Del Court in Luik.' Daniel vult aan: 'De sokkel van het beeld was ook prachtig, maar het voorste paneel is in de loop van de geschiedenis verdwenen.

Het is nu vervangen, maar het heeft niet dezelfde uitstraling als het origineel.' Op Erfgoeddag krijgt iedereen de kans om deze unieke kerk te ontdekken. Meer informatie over de activiteiten vind je in de Erfgoeddagkatern.

Het religieus erfgoed in Haspengouw kent een bijzonder rijke traditie. Talrijke vrijwilligers zetten zich belangeloos in om dit cultureel erfgoed te bewaren voor de toekomst. Om hen beter te helpen bij deze taak zet Erfgoed Haspengouw verder in op het project *Valorisatie kerkelijk cultureel erfgoed*. Met dit project wil Erfgoed Haspengouw het religieus cultureel erfgoed in kaart brengen en de vrijwilligers ondersteunen met gerichte vorming en begeleiding. Projectmedewerkster is Katrien Houbey. Je kan haar bereiken via katrien.houbey@erfgoedhaspengouw.be

Opsporing verzocht: mysterieus voorwerp

Zelfs doorwinterde heemkundigen kunnen voor grote mysteries komen te staan. Eddy Cox, voorzitter van Heemkunde Nieuwerkerken, keek vreemd op toen hij van een kennis een onbekend voorwerp kreeg toegestopt. Tot op de dag van vandaag is het een mysterie wat het precies is, waar het vandaan komt en welke functie het zou kunnen gehad hebben. Eddy vertelt ons het verhaal.

Gulle schenker

Op een dag kreeg ik telefoon van een kennis uit Sint-Truiden met de boodschap: 'Ik heb hier een vreemd voorwerp. Je mag het komen halen, anders breng ik het naar het containerpark.' Ik ken

deze persoon al enkele jaren. Hij is ooit naar een van onze activiteiten gekomen en draagt onze vereniging een warm hart toe. Dit is de eerste keer dat we voor een mysterie staan. Niemand van onze vereniging had ooit zo'n voorwerp gezien en een eerste

Mummerke in de ban van WO I

Wereldoorlog I is zoveel meer dan de IJzer en de loopgraven. Dat bewijzen de talloze Haspengouwse verenigingen die mooie en verrassende activiteiten organiseren over de Grote Oorlog. Een van die verenigingen is de Historische Kring Membruggen. De leden verdiepen zich al enkele jaren in de lokale geschiedenis tijdens de oorlogsjaren. Om deze rijkdom aan informatie te bewaren, bedachten zij een duurzaam plan. Marcel Daerden ontving ons in het clublokaal voor meer tekst en uitleg.

28 oud-strijders

Dit verhaal start al in 2011. Met de Historische Kring hebben we toen een tentoonstelling georganiseerd over de 28 oud-strijders van Membruggen. In 28 panelen hebben we het persoonlijk verhaal van elke soldaat verteld. Zoals je ziet hebben we geen groot lokaal en dus ook geen plaats om veel archiefmateriaal op te slaan. Daarom zijn we alle

informatie die we in handen kregen, beginnen te digitaliseren. Dat betekent dat we elk document en elke foto hebben gescand en opgeslagen op een externe harde schijf: ons eigen archief, een klein zwart bakje met heel veel informatie.

Digitaal archief

Ons digitaal archief is nog steeds aan het groeien. Zo kregen we heel veel zwart-wit negatieven van fotoclub Medina in handen. Deze fotoclub is nu niet meer actief en veel originele foto's zijn helaas verloren gegaan. Wat wel bewaard is gebleven, zijn de negatieven van de foto's van de originele foto's. De originele foto's zijn ooit gefotografeerd en die negatieven hebben we nu gescand en bewaard. We kunnen ook op veel steun van het dorp rekenen. Zo heeft een dorpsgenoot in de loop der jaren een heel mooie privécollectie verzameld over WO I. Al die archiefstukken scannen en bewaren we in ons digitaal archief.

Herdenking

Met de herdenking van 100 jaar WO I voor de deur heeft de Historische Kring nog grootse plannen.

We willen al die informatie en kennis niet voor onszelf houden. We willen ze met zo veel mogelijk mensen delen. Daarom maken we een publi-

catie over Membruggen tijdens WO I. In die publicatie komen niet alleen de verhalen van de 28 oud-strijders uit ons dorp aan bod, maar vertellen we ook de lokale geschiedenis.

Ondertussen ontstond ook het idee om samen met de andere kringen van Riemst een grote tentoonstelling te houden over WO I in onze gemeente. Een publicatie met hetzelfde thema staat ook op stapel. Er vochten 450 jonge mannen uit de dorpen van Riemst mee tijdens de Grote Oorlog. Het zal misschien niet mogelijk zijn om al die verhalen aan bod te laten komen in de tentoonstelling, maar we willen ze wel digitaal bewaren en ter beschikking stellen van het publiek. Daarom gingen we op zoek naar een manier om die grote hoeveelheid informatie in te voeren in een database. De volgende stap is om die database dan publiek open te stellen,

erfgoedplus.be
vind meer dan je zoekt

Erfgoedplus.be is een (zoek)website voor cultureel erfgoed in Limburg en Vlaams-Brabant. De provincies Limburg en Vlaams-Brabant en de stad Leuven werken hiervoor samen met allerlei erfgoedbeherende organisaties: musea, verenigingen, kerkfabrieken, bewaarbibliotheken, heemkundige kringen... De website verzamelt informatie over erfgoed. Erfgoedplus.be is een handig instrument voor toeristische diensten, gidsen, leerkrachten, professoren, scholieren, studenten.

waarschijnlijk via erfgoedplus.be. Zo ver zijn we nu nog niet, maar ooit zal het er wel van komen. We blijven in ieder geval verder werken om onze lokale geschiedenis levend te houden.

Historische Kring Membruggen heeft geen eigen website, maar wel een druk bekeken facebookpagina met veel historisch fotomateriaal.

zoektocht op internet heeft niets opgeleverd. Van de herkomst is weinig tot niets geweten. Het is via-via in handen van onze gulle schenker gekomen, maar de juiste vindplaats is helaas onbekend.

Een snijmachine?

Het voorwerp zelf bestaat uit een onderstel, een vierhoekig bakje, een mes met houten handvat en een mechanisme opzij en onderaan het bakje. Omdat er een mes aanzit, denken we dat het een snijmachine is, maar de vraag is wat ermee gesneden werd. Vooral het mechanisme onderaan en opzij maakt het mysterie groot.

Elke keer als het mes op en neer wordt bewogen, gaat er achteraan een tandwiel draaien. Onderaan is er dan weer een dikke schroef met vierkante schroefdraad.

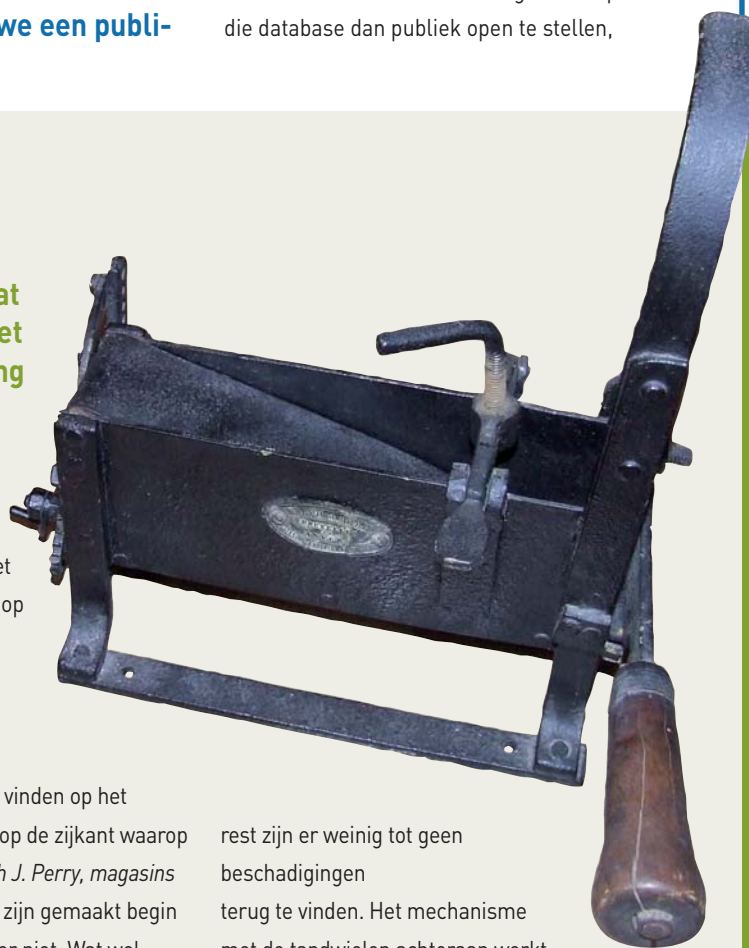
Maar het vreemde is dat beide mechanismen niet met elkaar in verbinding staan

Het lijkt of het voorwerp een onderdeel is van een groter geheel. In het onderstel zijn vier gaten voorzien, waarmee het voorwerp kon bevestigd worden op een werkbank.

Magasins anglais et américains

Een datering is ook niet terug te vinden op het voorwerp. Er zit wel een plaatje op de zijkant waarop staat: *Bruxelles et Anvers, Joseph J. Perry, magasins anglais et américains*. Het lijkt te zijn gemaakt begin vorige eeuw, maar zekerheid is er niet. Wat wel zeker is, is dat het nog in zeer goede staat is. Het mes is uiteraard niet meer scherp, maar voor de

rest zijn er weinig tot geen beschadigingen terug te vinden. Het mechanisme met de tandwielen achteraan werkt nog steeds en ook de schroef onderaan draait zonder problemen.

Nieuwerkerken

Alle hulp welkom

Een mooi en ingenieus voorwerp dus, maar helaas nog geen duidelijkheid over de toepassing en de herkomst. Elke informatie die kan helpen om meer te weten te komen over het voorwerp is meer dan welkom. Iedereen die er meer over kan vertellen, mag alle informatie doorsturen naar heemkunde.nwk@telenet.be

Meer informatie over Heemkunde Nieuwerkerken vind je op www.heemkunde-nieuwerkerken.be

Jong geweld aan den (g)ouden stiel

ERFGOEDDAG

Wie al eens met de auto van Tongeren naar Hoeselt rijdt, kent de voorgevel van Atelier Vanduca zeker en vast. Achter deze gevel krijgt het eeuwenoude ambacht van meubelmaker en vergulder een hedendaagse invulling. Jonge zaakvoerders Christophe en Eline zetten geregeld hun deuren open voor het nieuwsgierige publiek. Ook op Erfgoeddag 2014 tonen zij aan jong en oud welke belangrijke rol het atelier speelt in het bewaren van ons erfgoed. Hier alvast een voorsmaakje.

Familie-atelier

Atelier Vanduca is opgericht door Christophe Van Houtvin: 'Mijn ouders hadden al sinds 1974 in Hasselt een eigen zaak: *Inlijstingen Vanduca*. Van jongs af aan was ik gebeten door de ambachten-microbe. Ik heb dan ook een opleiding voor meubelmaker gevolgd en ik ben gespecialiseerd in Luikse sculptuur. Samen met mijn vrouw Eline heb ik mij in Werm gevestigd en zijn we met het atelier actief sinds 2000.' Atelier Vanduca is ondertussen gespecialiseerd in verschillende domeinen: inlijstingen op maat, restauratie van kunstvoorwerpen, meubels maken of restaureren en vergulden van kaders of objecten.

Erfgoedzorgers

Door al deze specialisaties wordt Atelier Vanduca veel gevraagd om erfgoedobjecten te verzorgen en te restaureren. Zo werd hun hulp ingeroepen bij de restauratie van de kerk van Wintershoven. 'De kerk had nood aan een fikse restauratiebeurt', vertelt Christophe. 'De lambriserings in de kerk was door insijpeling van vocht in zeer slechte staat en een doorgedreven restauratie was noodzakelijk.

Wij hebben de bestaande delen kunnen behouden door deze te doubleren op eikenhout. Hierin werden de constructies en groeven dan terug gemaakt.

Ontbrekende stukken werden opnieuw gefabriceerd en gesculpteerd naar origineel model. Alles werd tenslotte bijgekleurd en geboend.'

Verloren biechtstoel

Christophe gaat verder: 'Tijdens de restauratiewerken had men ook een aantal houten stukken teruggevonden in de kerk. Na onderzoek bleek het te gaan om de oude biechtstoel die zwaar beschadigd was tijdens de Tweede Wereldoorlog. De biechtstoel werd na de oorlog afgebroken en was zo op de zolder beland. Op basis van de originele stukken van deze biechtstoel hebben wij andere stukken bijgemaakt en gesculpteerd zodat hij terug naar zijn oorspronkelijke staat kon worden gebracht. Ook het haantje op de toren kreeg een opknappbeurt. Deze haan bleek meerdere keren beschoten te zijn; de kogelgaten moesten hersteld worden en de haan kreeg een nieuwe laag goud.'

Golden Wall

Het vergulden van objecten heeft Atelier Vanduca een mooi en prestigieus project opgeleverd. In het MAS (Museum aan de Stroom) in Antwerpen opende in de zomer van 2013 de eigenzinnige expositie *Happy Birthday Dear Academie: 350 jaar Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen*. Oude en hedendaagse werken uit de collecties van het KMSKA, (inter)nationale bruikleengevers en eigen werk van gereputeerde kunstenaars werden op een enorme *Golden Wall* samengebracht. Werken van Jacob Jordaens, David Teniers en Vincent Van Gogh gingen in dialoog met werk van onder meer Panamarenko, Fred Bervoets en Anne-Mie Van Kerckhoven. Christophe: 'Om deze gouden muur te realiseren werden wij aangesproken. Hoewel wij als atelier veel ervaring hebben met het plaatsen van bladgoud, was dit toch een buitengewoon project. De wand was immers 62 meter lang en 5 meter hoog, dus ongeveer 310 m². Omgerekend zaten er 12.500 blaadjes in de gouden muur verwerkt.' Over deze verwezenlijking en alle andere projecten van

ATELIER VANDUCA

Tongersesteenweg 160
3730 Hoeselt –Werm
012 – 45 75 25
info@ateliervanduca.be
www.ateliervanduca.be

OPENINGSUREN:

Dinsdag tem vrijdag van 13.30 tot 18.00 uur
Zaterdag van 9.30 tot 17.00 uur
Gesloten op zondag, maandag en feestdagen

Atelier Vanduca kom je meer te weten op Erfgoeddag. Alle praktische informatie hierover vind je in onze Erfgoeddagkatern.

Vertel mij een oorlog

Volgens een recent artikel kunnen Vlaamse jongeren WO I niet plaatsen in de geschiedenis. Ze weten niet meer waarom 11 november een feestdag is. De zesdejaars humane wetenschappen van Campus Tichelrij in Sint-Truiden zijn alvast uitzonderingen op deze regel. Samen met leerkracht Mario Smeets bestudeerden zij de Grote Oorlog uitvoerig. Omdat niet alle lokale verhalen even uitgebreid beschreven zijn, gaan de leerlingen de leemte invullen met een aantal oorlogsbiografieën.

Les aan de unief

Het oorlogsproject van Campus Tichelrij startte niet in Sint-Truiden maar in Leuven. In een grote aula van de universiteit kregen de zesdejaars humane wetenschappen les van prof. dr. Karel Vannieuwenhuysse. De leerlingen werden ondergedompeld in het brede verhaal van WO I: de aanleiding voor de oorlog, de politieke situatie en hoe propaganda werd ingezet door verschillende landen. Op het einde van het hoorcollege kregen alle leerlingen een usb-stick mee naar huis met daarop alle informatie die ze nodig hadden voor de rest van hun project.

Biografie

Terug in eigen school begonnen ze aan het project. Leraar geschiedenis Mario Smeets: 'Bedoeling van het project is dat de leerlingen een onderzoek doen naar WO I en zo hun onderzoeksvaardigheden aanscherpen. In de eerste fase moeten ze de oorzaak en het verloop van WO I in kaart brengen. In een tweede fase richten ze zich op de situatie in België en Limburg. Daarvoor moeten ze op zoek gaan naar lokale verhalen van zowel burgers als soldaten. Zo krijgen ze een totaalbeeld van de

impact en de nasleep van de oorlog. In de derde fase schrijven ze een biografie over iemand uit hun directe omgeving die de oorlog heeft meegemaakt. Het moet wel iemand zijn waarover nog niet heel veel geschreven is. Het moeten nieuwe biografieën worden, zodat ze een aanvulling vormen op de lokale geschiedschrijving.

Tentoonstelling

Al deze biografieën worden gebundeld in een gedenkboek. 'Dit gedenkboek zal het uiteindelijke resultaat worden van ons project', vertelt Mario. 'Het gedenkboek is een weerslag van alles wat de leerlingen hebben gedaan rond WO I. De jongeren werken namelijk niet alleen in de les geschiedenis rond dit thema. Ook in andere lessen zoals plastische opvoeding en cultuurwetenschappen gaan zij hier dieper op in.' Om de inzet van de leerlingen ook te tonen aan de buitenwereld, organiseert de school een tentoonstelling over het project. Mario: 'Op zondag 18 mei van 14.00 tot 17.00 uur zetten we de deuren van onze school open en kan iedereen komen kijken naar ons project.' Meer informatie over de tentoonstelling vind je op www.campustichelrij.be.

Kleine verhalen in een Grote Oorlog

Stijn Meuris start in september 2014

met een reeks performances in het kader van 'Limburg 1914-1918. Kleine verhalen in een Grote Oorlog'. Het project, dat zich richt naar scholieren (derde graad secundair onderwijs) en socio-culturele verenigingen, loopt tot december 2015. Stijn Meuris brengt het verhaal van WO I in Limburg op zijn eigen gedreven en boeiende manier. Inhoudelijk laat hij zich inspireren door muzikant en WO I-kenner Jan Swerts. Voor schoolvoorstellingen die plaatsvinden in Limburg voorziet het provinciebestuur een financiële tussenkomst. Door de beperkte benodigde infrastructuur kan de performance zowel in de eigen school als in een lokaal cultuurcentrum plaatsvinden. De performance kan ook door socio-culturele instellingen worden geboekt (zonder provinciale tussenkomst). De performance wordt vanaf nu aangeboden voor de periode september 2014 – december 2015. Meer info via info@maandacht.be of www.schoolvoorstellingen.be

ERFGOEDDAG 2014 in Haspengouw

zondag 27 april 2014

Grenzeloos genieten*

Grenzen vervullen allerlei functies.

Soms zijn ze nuttig, bieden ze veiligheid en duidelijkheid, kansen tot ontwikkeling, versterking en worden ze gekoesterd. Soms zijn ze het waard om verdedigd te worden.

Grenzen bieden ook referentiepunten en stof tot nadenken. Ook de vraag wanneer iets erfgoed wordt, tast grenzen af. Wie bepaalt de grenzen tussen (voortaan) 'wel erfgoed' en 'niet erfgoed' en wat en voor wie zijn de gevolgen om daarvoor (voortaan) verantwoordelijkheid op te nemen?

Maar denk eraan dat u misschien maar de helft van het cultureel-erfgoedverhaal ziet, dat er allerlei zaken achter de schermen gebeuren, rond registratie, klimaatbeheersing of behoud en beheer.

Erfgoeddag is de ideale dag om erfgoedwerkers aan te spreken en te laten vertellen of tonen hoe belangrijk al dat werk achter de schermen is om voor het cultureel erfgoed te zorgen.

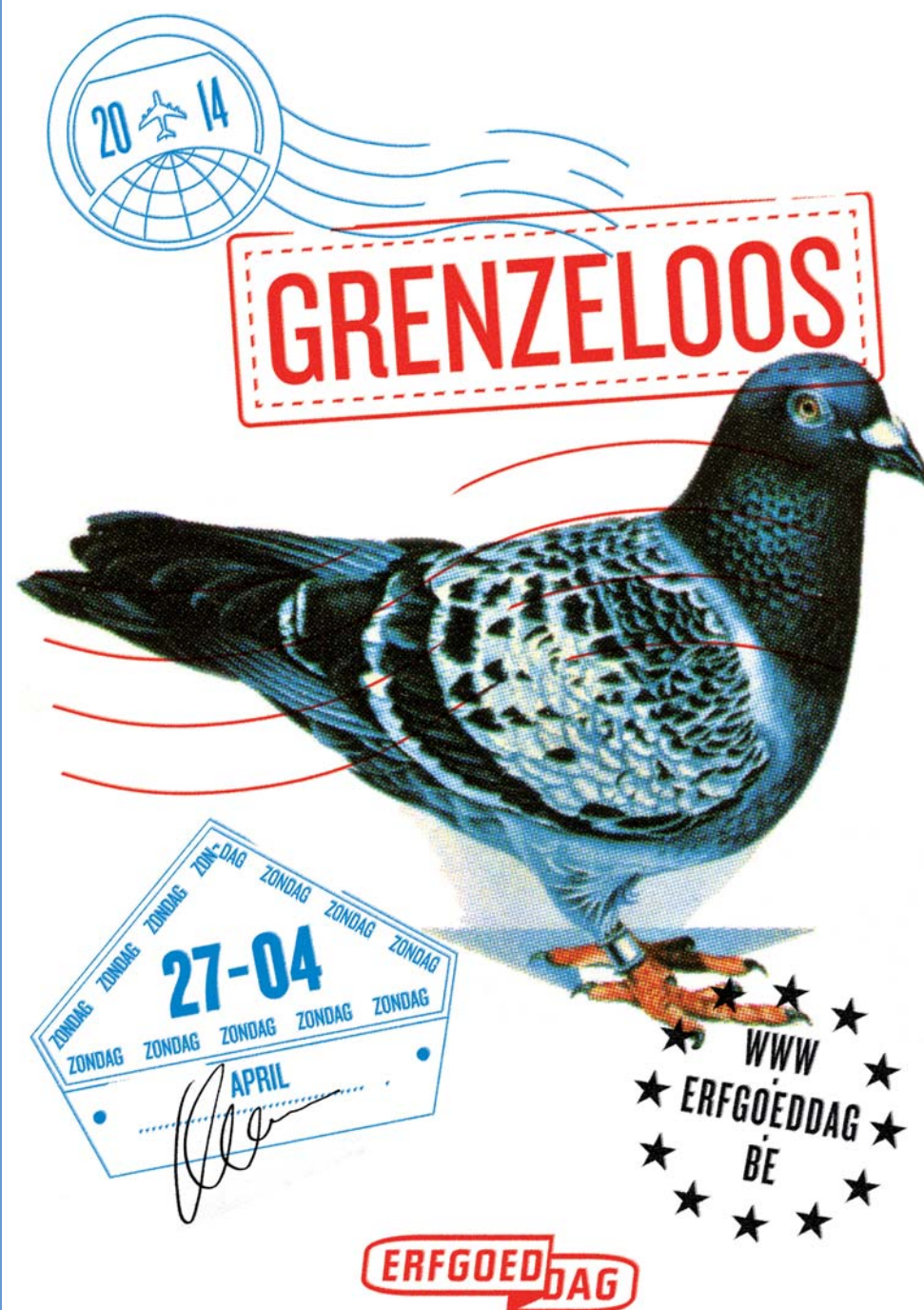
De overdracht en grensovergangen tussen verleden, heden en toekomst regelen: hoe belangrijk is dat niet? Geniet grenzeloos op 27 april 2014! Koester en versterk samen met ons het draagvlak voor cultureel erfgoed.

In naam van de Stuurgroep Erfgoeddag,

Leen Breyne, Tine Vandezande, Roel Daenen en Marc Jacobs

* Het volledige voorwoord van de Stuurgroep Erfgoeddag lees je op www.erfgoeddag.be

vaste collectie doorlopend gratis te bezoeken	VLIEG activiteit voor kinderen
betalende activiteit	locatie toegankelijk met rolstoelen
EXTRA ook na Erfgoeddag nog te bezoeken	locatie deels toegankelijk met rolstoelen
zie artikel in deze Erfgoedkrant	locatie niet toegankelijk met rolstoelen

Tenzij anders vermeld, zijn alle activiteiten op Erfgoeddag gratis
en vinden ze plaats tussen 10.00 en 18.00 uur.

Borgloon

RONDLEIDING

**Verborgen parels in Haspengouw
Ontdek de kunstschaten van
abdij Mariënlof**

De zusters van abdij Mariënlof nemen je mee op een reis door de tijd en vertellen de geschiedenis van hun klooster van Colen. Naast kerk en sacristie met het Odiliaschrijn zal de spreekkamer uitzonderlijk opengesteld worden voor het publiek waarbij ook minder gekend werk zoals Luiks houtsnijwerk, Italiaans stucwerk van de broers Moretti en de schilderijen van de Luikse schilder Aubée aan bod komen.

ORGANISATIE Abdij Mariënlof

i.s.m. Dienst Cultuur Borgloon

LOCATIE Abdij Mariënlof, Colenstraat 1,
3840 Kerniel (Borgloon)

CONTACT 012 - 67 36 53

PUBLICATIE

**Het relikschrijn van
Sint-Odilia (1292).
Een turbulente geschiedenis**

Op Erfgoeddag wordt een nieuwe publicatie voorgesteld over het Odiliaschrijn. Het onderzoek van Jeroen Reyniers bevestigt de grenzeloosheid van Odilia's levensverhaal. Ze was afkomstig uit England en ging op bedevaart naar Rome. Op de terugreis werd ze in Keulen vermoord. Haar relikwieën werden in 1292 in een schrijn geplaatst in Hoei en maakten een laatste reis naar Kerniel. Een aanrader!

ORGANISATIE Werkgroep Colen

i.s.m. Dienst Cultuur, Erfgoed Haspengouw

LOCATIE Abdij Mariënlof, Colenstraat 1,
3840 Kerniel (Borgloon)

CONTACT 012 - 67 36 53

TIP | Zaterdag 26 april 2014 om 19.30 uur: voorstelling publicatie in avant-première met receptie in zaal Ter Poorte (abdij Mariënlof). Kunsthistoricus Jeroen Reyniers vertelt meer over zijn recent en toekomstig onderzoek. I.s.m. Erfgoedraad Borgloon Inschrijven via 012 - 67 36 00

TENTOONSTELLING

**GrenzeLooz:
Loonse familie-
herinneringen en
dagboeken uit
de Groote Oorlog**

Erfgoeddag 2014 in Borgloon focust op de site van abdij Mariënlof naast religieus en industrieel erfgoed ook op de Groote Oorlog. Aan de hand van lokaal archiefonderzoek, oorlogsdagboeken en familiefoto's wordt getoond hoe grenzen in oorlogstijd worden verlegd. Tevens zal een lezing inzoomen op de verhalen van oud-strijders en gesneuvelden uit de fusie Borgloon.

ORGANISATIE Stad Borgloon

i.s.m. Erfgoedraad Borgloon

LOCATIE Abdij Mariënlof, Ter Poorte, Colenstraat 1,
3840 Kerniel (Borgloon)

CONTACT 012 - 67 36 53

TIP | Lezing van 11.00 tot 12.00 uur

TENTOONSTELLING

**'Ge moet die boom even graag
zien als Uw lief'**

In het Fruitstreekmuseum vindt een boeiende tentoonstelling plaats over de evolutie van het Haspengouws fruit over de lands- en tijdsgrenzen heen, van de buurtwinkel tot de fruitmarkten her en der in Europa! De opkomst van de spoorwegen vanaf 1840, en vooral de lijn tussen Sint-Truiden en Tongeren, bezorgde de teeltgebieden meer ademruimte, zowel voor de aanvoer van de grondstoffen als voor de afzet van het fruit.

ORGANISATIE Abdij Mariënlof

i.s.m. vzw Fruitstreekmuseum

LOCATIE Fruitstreekmuseum, Colenstraat 1,
3840 Kerniel (Borgloon)

CONTACT 012 - 67 36 53

TIP | Op Erfgoeddag sluiten ze in Borgloon nog een keer aan bij een oude traditie. Aan democratische prijzen kan men genieten van een lekker stuk Limburgse taart met koffie in de cafetaria van Ter Poorte, naast de abdij.

Gingelom

DEBAT
De Zevende Dag te Gingelom: aperitiefgesprek over de gemeentefusies

Door de fusies van 1970 en 1977 werden 11 kerkdorpen samengevoegd en vormen ze de huidige taalgrensgemeente Gingelom. Kerkom, dat in 1970 bij Borlo behoorde, werd in 1977 bij Sint-Truiden gevoegd. Wat bracht dit met zich mee op vlak van administratie, onderwijs ...? Fusieverhalen en anekdotes worden tijdens dit aperitiefgesprek opgerakeld.

OPENINGSUREN 10.30 tot 12.00 uur
ORGANISATIE Heemkunde Gingelom
i.s.m. gemeente Gingelom
LOCATIE Gemeentelijke bibliotheek CLIM - polyvalente zaal, Surllet de Chokierstraat 4, 3890 Gingelom
CONTACT 011 - 83 27 01

 1,00 euro voor leden Heemkunde Gingelom, 2,00 euro voor niet-leden (inclusief consumptie)

TENTOONSTELLING
Een terugblik op de gemeentegrenzen

De huidige gemeentegrenzen zijn het resultaat van de vastlegging van de taalgrens en van de fusies van 1970 en 1977. Aan de hand van krantenartikelen, kaarten en foto's

wordt de evolutie van de gemeentegrenzen geschetst.

ORGANISATIE Heemkunde Gingelom
LOCATIE Gemeentelijke bibliotheek CLIM, Surllet de Chokierstraat 4, 3890 Gingelom
CONTACT 011 - 83 27 01

Hoeselt

RONDLEIDING
Vergulden en meubelrestauratie: kunstambacht zonder grenzen

Atelier Vanduca kent een familietraditie in het vergulden van torenhanen, houtsnijwerk, stucwerk en hekken. Hun opdrachten reiken ver over de provinciegrenzen, van Antwerpen tot Venlo. Christophe en Eline zijn ook bedrijvig in het restaureren van kaders en (kerk)meubilair. Zij nemen je mee doorheen hun atelier. Je ontdekt er het verschil tussen blad- en witgoud, tussen water- en olieverguldung.

OPENINGSUREN Doorlopend rondleidingen van 30 minuten
ORGANISATIE Atelier Vanduca
i.s.m. Cultuurdienst Hoeselt
LOCATIE Atelier Vanduca, Tongersesteenweg 160, 3730 Worm (Hoeselt)
CONTACT 012 - 45 75 25

Heers

TENTOONSTELLING
Sint-Martinuskerk Heers: adellijke grafkerk

Heiligenbeelden, schilderijen, edelsmeedkunst, religieus textiel, glasramen en grafstenen illustreren de rijke adellijke geschiedenis van de Sint-Martinuskerk.

Een gids leidt je langs deze unieke kerkschatten gemaakt door vermaarde kunststateliers in Luik, Gent, Brugge, Boom. Er is ook aandacht voor de Europese afkomst en uitstraling van Sint-Maarten en andere heiligen, vereerd in de kapellen van Heers.

OPENINGSUREN Rondleidingen om 11.00, 14.00 en 16.00 uur, orgelconcerten om 10.00, 15.00 en 17.00 uur
ORGANISATIE Kerkfabriek Sint-Martinus
i.s.m. cultuurdienst Heers en Erfgoed Haspengouw
LOCATIE Sint-Martinuskerk, Weerstandersstraat 1, 3870 Heers
CONTACT 0496 - 36 70 03

TIP | Om 9.30 uur wordt de digitale inventaris van de Sint-Martinuskerk feestelijk voorgesteld met een gratis receptie. Aansluitend kan je genieten van een orgelconcert en van de rondleiding. Inschrijven is verplicht: info@erfgoedhaspengouw.be of 011 - 70 18 30

Riemst

TENTOONSTELLING
Historische machines uit de hele wereld

Maak kennis met verschillende antieke landbouwwerktuigen en stationaire motoren die nooit in België gewerkt hebben. De familie Peumans verzamelde deze machines over de hele wereld en beheert ze. Tijdens de Erfgoeddag krijg je de mogelijkheid om deze unieke collectie te bezichtigen.

ORGANISATIE Familie Peumans
i.s.m. cultuurdienst Riemst
LOCATIE Boerderij Peumans, Tongersesteenweg 163, 3770 Riemst
CONTACT 0476 - 40 00 87

WORKSHOP
Sint-Maarten, gulle kindervriend en volksheilige

In sommige streken wordt niet Sinterklaas maar wel Sint-Maarten als vrijgevege kindervriend gevierd. Op zijn feestdag, 11 november, worden grote Sint-Maartensvuren aangestoken en wandelen de kinderen rond met zelfgemaakte lampionnen. In deze workshop leren kinderen om zelf kleurrijke lampionnen van papier te maken. Maximum 20 kinderen per workshop.

OPENINGSUREN De workshops duren 60 minuten en starten om 11.00, 14.00 en 16.00 uur
ORGANISATIE Cultuurdienst Heers
i.s.m. Erfgoed Haspengouw en KSA Heers
LOCATIE Sint-Martinuskerk, Weerstandersstraat 1, 3870 Heers
CONTACT 0496 - 36 70 03
INSCHRIJVEN IS VERPLICHT info@erfgoedhaspengouw.be of 011 - 70 18 30

 DEZE ACTIVITEIT WERD SPECIAAL VOOR GEZINNEN EN KINDEREN (-12 JAAR) ONTWIKKELD

TIP | Terwijl de kinderen aan de slag gaan in de workshop, kunnen ouders de rondleiding volgen in de Sint-Martinuskerk.

Sint-Truiden

TENTOONSTELLING
De internationale opdrachten van de Belgische luchtmacht

Een fototentoonstelling van de vredesoperaties van de luchtmacht uit het verleden onder mandaat van de Verenigde Naties, met onder andere volgende aspecten: no-fly- zone boven Libië als bescherming van de burgerbevolking; inzet van de luchtmacht vanaf de vliegbasis in Kandahar; humanitaire hulp door helikopters in Mali. Grenzeloze militaire hulp aan personen in nood tijdens een recent verleden.

ORGANISATIE Historisch Centrum Luchtmachtbasis Brustem i.s.m. burgerlijke militaire samenwerking te Sint-Truiden
LOCATIE Historisch Centrum Luchtmachtbasis Brustem, Diesterstraat 1, 3800 Sint-Truiden
CONTACT 0475 - 53 81 45

 DEZE ACTIVITEIT LOOPT TOT 30 OKTOBER 2014 OP ZATERDAG EN ZONDAG VAN 14.00 TOT 17.00 UUR.

TENTOONSTELLING
KANT! en KANT?
Kant! en Kant? KantelinK zal tijdens Erfgoeddag inzoomen op een prachtig

geklost kantwerk uit de kantschool van Sint-Truiden. Zowel de vorm van de tekening als het patroon zijn de inspiratiebron waarmee grenzeloos gefantaseerd werd. KantelinK gaat verder dan het traditioneel kantklossen. De grenzen van de kantstructuren en de kantmaterialen worden overschreden. Kom en ervaar hoe hedendaagse kantkunst naar traditionele kant knipoogt.

ORGANISATIE KantelinK - Kant- en Textielkunst
LOCATIE Inkomhal van het stadhuis, Grote Markt z/n, 3800 Sint-Truiden
CONTACT 0473 - 53 96 51

  DEZE ACTIVITEIT LOOPT TOT 4 MEI 2014. ALLE DAGEN OPEN VAN 9.00 TOT 12.30 UUR EN VAN 13.00 TOT 17.00 UUR.

TENTOONSTELLING
Puzzelmania: Gesamtkunstwerk met diverse textiele technieken

In het kantomuseum van Kant in Vlaanderen is op Erfgoeddag een bijzondere tentoonstelling te zien. Naast de oude kantwerken van de zusters Ursulinen, wordt er een groot Gesamtkunstwerk gepresenteerd. Het kunstwerk is het resultaat van diverse textiele technieken van over de hele wereld en past is elkaar als een puzzel. Bezoekers kunnen zelf meewerken aan het kunstwerk.

ORGANISATIE Kant in Vlaanderen vzw vzw i.s.m. kantverenigingen en kunstenaars uit binnen-en buitenland
LOCATIE Kantsite Zusters Ursulinen, Clockemstraat 5 A, 3800 Sint-Truiden
CONTACT 011 - 88 15 88

TENTOONSTELLING**Simon Michaël Coninckx, het reisjournaal van een kanunnik**

Truenaar Simon Michaël Coninckx vertrok in 1772 naar Rome om er zijn priesteropleiding te voltooien. Van zijn heen- en terugreis hield hij een dagboek bij dat de tijdsgeest en de nakende Franse Revolutie weerspiegelt. Het gerestaureerde manuscript, enkele van zijn dichtwerken en door hem vertaalde fabels van de La Fontaine zullen samen met voorwerpen uit die tijdsperiode tentoongesteld worden.

OPENINGSUREN 13.00 tot 18.00 uur

ORGANISATIE Sint-Truidense Schatten vzw. **Levend Religieus Erfgoed** i.s.m. Kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopneming, Geschied- en Oudheidkundige Kring Sint-Truiden
LOCATIE Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopnemingkerk, Grote Markt, 3800 Sint-Truiden
CONTACT 0476 - 92 75 04

DEZE TENTOONSTELLING LOOPT TOT 31 DECEMBER 2014 EN IS ELKE ZATERDAG EN ZONDAG VAN 14.00 TOT 17.00 UUR TE BEZOEKEN

TENTOONSTELLING**Eucherius: van Orléans naar Sint-Truiden**

De restauratie van het beeld van de Heilige Eucherius, dat zich in de abdij van Sint-Truiden bevindt, is de ideale gelegenheid om in te gaan op de figuur van Eucherius: Hoe komt de bisschop van Orléans in Sint-Truiden terecht? Wat is zijn verhaal? Welk verhaal schuilt er achter het beeld en de restauratie? Een verhaal van geografie en geschiedenis, grenzen en migratie in het verleden.

ORGANISATIE vzw Abdij Stad en Regio i.s.m. Geschied- en Oudheidkundige Kring Sint-Truiden, stadsbestuur Sint-Truiden

LOCATIE Inkomhal en Keizerszaal, Sint-Trudo Abdij, Diesterstraat 1, 3800 Sint-Truiden

CONTACT 0484 - 59 44 66

DEZE ACTIVITEIT LOOPT TOT 4 MEI 2014. OPEN DINSDAG TOT EN MET ZATERDAG VAN 14.00 TOT 17.00 UUR. ZONDAG VAN 10.00 TOT 17.00 UUR. MAANDAG = SLUITINGSDAG

TENTOONSTELLING**De kledjes en manteltjes van het miraculeuze beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Kortenbos en de viering van 60 jaar beiaardklanken te Kortenbos**

Kortenbos was en is een belangrijk bedevaartsoord ter ere van Maria. De kledjes en manteltjes van het miraculeuze Mariabeeld zijn schenkingen naar aanleiding van genezingen. De schenkers kwamen uit het hele land. Dit toont aan dat er een grenzeloze toeloop aan bedevaarders naar Kortenbos kwam vanaf de 16de eeuw. Luister ook hoe de beiaard tot ver over de grenzen van Kortenbos weerklinkt.

OPENINGSUREN 10.00 tot 17.00 uur

ORGANISATIE Geschied- en Heemkundige Kring Kortenbos i.s.m. Erfgoed Haspengouw

LOCATIE Basiliek Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Hemelopneming te Kortenbos, Basiliekstraat z/n, 3800 Sint-Truiden

CONTACT 0474 - 77 76 04

TIP | BEIAARDCONCERTEN

- Zondag 27 april 2014 van 14.00 tot 15.00 uur
- Woensdag 30 april 2014 van 20.00 tot 21.00 uur: **Opening Meimaand** en aansluitend receptie op de parking langs de pastorij
- Donderdag 1 mei 2014 van 14.00 tot 15.00 uur
- Zondag 11 mei 2014 van 14.00 tot 15.00 uur: **Bidprocessie** naar de kapel van de vrede
- Zondag 25 mei 2014 van 10.00 tot 11.00 uur: **Ruiterprocessie** op de wei langs de basiliek met om 11:00 uur Heilige Mis en zegening van de paarden
- Donderdag 29 mei 2014 van 14.00 tot 15.00 uur: **Onze Lieve Heer Hemelvaart**
- Zondag 1 juni van 14.00 tot 15.00 uur: **Open Kerkendagen**
- Zondag 8 juni 2014 van 14.00 tot 15.00 uur: **Pinksteren**
- Zondag 15 juni 2014 van 14.00 tot 15.00 uur: **Vlaamse beiaarddag**

TENTOONSTELLING**Oude ansichtkaarten**

Op reis gaan en een ansichtkaartje sturen naar je familie en je vrienden is toch veel leuker dan een sms-berichtje! Op de kleine tentoonstelling zie je een honderdtal oude prentkaarten met pittig commentaar, gericht aan een adres in Sint-Truiden. Geïnspireerd door de al dan niet enthousiaste woorden, speelt het M-theater enkele korte tafereeltjes.

OPENINGSUREN 13.00 tot 18.00 uur; voorstelling om 14.00, 15.00, 16.00 en 17.00 uur. Duur: 20 min.

ORGANISATIE Heemkundige Kring Groot-Sint-Truiden i.s.m. M-theater

LOCATIE 't Galerietje, Minderbroedersstraat 29, 3800 Sint-Truiden

CONTACT 011 - 68 01 70

DANSVOORSTELLING**Meiboomplanting**

Vroeger vierden de inwoners van stad of dorp het begin van de lente met het planten van de meiboom. Een met kleurige linten versierde boom werd naar het marktplein gedragen en daar geplant. De bevolking danste rond de meiboom en toonde zo haar vreugde voor de nieuwe lente. Volkskunstgroep Pierlala zal deze grenzeloze en van oorsprong heidense traditie verderzetten op Erfgoeddag met volksdansen uit binnen- en buitenland.

OPENINGSUREN 14.00 tot 15.00 uur

ORGANISATIE Volkskunstgroep Pierlala vzw i.s.m.

Erfgoed Haspengouw

LOCATIE Groenmarkt, 3800 Sint-Truiden

CONTACT 0497 - 86 30 85

TENTOONSTELLING**Boom en Mens, over de grenzen van het leven heen**

De boom als grens in het landschap; de boom die de eeuwen trotseert ver over de grenzen van het menselijk bestaan; de levensboom; de boom van de balsem; de mythische boom; beelden uit bomen; bomen in al hun facetten voorgesteld op foto's, schilderijen, tekeningen en video-installaties op de tentoonstelling 'Boom en mens. De boom als kracht, mythe, muze en verering' in het museum DE MINDERE.

ORGANISATIE Museum DE MINDERE

LOCATIE Museum DE MINDERE, Capucienessenstraat 8, 3800 Sint-Truiden

CONTACT 011 - 67 29 71

DEZE ACTIVITEIT LOOPT TOT 20 JULI 2014. VOOR OPENINGSUREN ZIE WWW.DEMINDERE.BE

TENTOONSTELLING**De Bloedige Missie in China**

De Vlaamse minderbroeders startten in 1872 met hun missionering in China. In juli 1904 stierven 10 minderbroedersmissionarissen de marteldood in Cha-tse-ti.

Volgens de Chinese versie was deze moord een uitloeijsel van een conflict tussen katholieke en protestantse Chinezen. De cryptekapel ter nagedachtenis van deze martelaren is onlangs geheel vernieuwd en herbergt onbekend religieus erfgoed.

OPENINGSUREN 11.00 tot 17.00 uur

ORGANISATIE Minderbroedersklooster i.s.m.

Museum DE MINDERE, cultuurdienst Sint-Truiden

CONTACT 011 - 67 29 71

TIP | Op Erfgoeddag vindt in Zussen (Riemst) een tentoonstelling plaats over één van deze martelaars, bisschop Trudo Jans.

DEZE ACTIVITEIT LOOPT TOT 31 DECEMBER 2014. VOOR OPENINGSUREN ZIE WWW.DEMINDERE.BE

DEMONSTRATIE**Grenzeloze opzoekingsmogelijkheden met online archiefinventarissen**

Ook archieven zijn mee met hun tijd: Onder-tussen kan je een groot aantal documenten via internet raadplegen. Maak kennis met de grenzeloze interpretatie van online archiefinventarissen en neem een kijkje achter de schermen van het stadsarchief van Sint-Truiden. Maak ook kennis met de grenzeloze interpretatie van archiefstukken door de Academie Haspengouw, door ateliers schilderkunst, fotografie en ceramiek.

OPENINGSUREN Demo's stadsarchief Sint-Truiden om

10.00, 13.30 en 15.30 uur, demo's Rijksarchief om

10.00, 13.00, 15.00 uur - demo's Bisschoppelijk Archief

Luik om 13.00 en 15.00 uur

Rondleiding in de depots van het stadsarchief om

11.00, 14.00 en 16.00 uur (max. 25 personen)

Rondleiding in de bibliotheek van het vroegere Klein Seminarie om 11.00, 13.30 en 15.30 uur (max. 25 personen)

ORGANISATIE Stadsarchief Sint-Truiden

LOCATIE stadsarchief, abdijsite, Diesterstraat 1, 3800 Sint-Truiden

CONTACT 011 - 70 18 36

DEMONSTRATIE**Morse Code**

A --	J ----	S ...	1 -----
B ----	K ---	T -	2 -----
C ----	L ---	U ---	3 -----
D ---	M --	V ---	4 -----
E .	N --	W ---	5 -----
F ----	O ---	X ----	6 -----
G ---	P ---	Y ----	7 -----
H ----	Q ----	Z ---	8 -----
I ..	R ---	0 -----	9 -----

Radioamateurs over heel Vlaanderen ijveren ervoor om morse code te laten opnemen in de UNESCO-lijst van immaterieel erfgoed. Radio Amateurs RST laten op Erfgoeddag zien wat er allemaal mogelijk is met morse-code. Er is een fototentoonstelling, je kan je eigen morsesleutel maken, deelnemen aan een wedstrijd tussen morsecode en vlugge sms-beoefenaars en er is een speciale call voor die dag 'OS18M'. Wat dit allemaal betekent, ontdek je op deze bijzondere activiteit voor jong en oud.

ORGANISATIE Radio Amateurs RST

i.s.m. Erfgoed Haspengouw

LOCATIE Lokalen Sint-Augustinusscouts, Fabriekstraat, 3800 Sint-Truiden

CONTACT 0474 - 76 84 08

Tongeren

EXPERTENBEURS Weet wat je bezit

Kom met je antiquiteiten, kunst of kitsch naar het Gallo-Romeins Museum in Tongeren. Ontmoet er restaurateurs die je vertellen en tonen hoe je schilderijen, glas- en aardewerk quasi onbegrensd houdbaar houdt. Laat de experts van ARGVS je schatten identificeren, analyseren en taxeren. Zo begrijp je meteen waarom je ze zo grenzeloos mooi of interessant vindt.

OPENINGSUREN 11.00 tot 18.00 uur
ORGANISATIE Gallo-Romeins Museum i.s.m. Argus
LOCATIE Gallo-Romeins Museum
Kielenstraat 15, 3700 Tongeren
CONTACT 012 - 67 03 46

LEZING Typologie van de kunstcrimineel

De bezoeker krijgt een boeiende blik op de wereld van de kunstcrimineel. Met tal van voorbeelden doet Janpiet Callens, onderzoeker bij de federale politie, uit de doeken hoe en waarom kunst vervalst wordt. We kijken over de grenzen van het kunstwerk en zien hoe bepaalde ethische grenzen (de grenzen van het (on)aanvaardbare) doorbroken worden om kunst te vervalsen.

OPENINGSUREN Lezing om 11.00 en 15.00 uur
ORGANISATIE Gallo-Romeins Museum i.s.m. Argus
LOCATIE auditorium Gallo-Romeins Museum
Kielenstraat 15, 3700 Tongeren
CONTACT 012 - 67 03 46

ZOEKTOCHT Doorbreek de grenzen

Tijdens dit stadsspel worden de grenzen van de werkelijkheid doorbroken en kom je meer te weten over het zichtbare en onzichtbare erfgoed. Maak kennis met o.a. de roddelende tantes van Pumkeskal en doorbreek de grenzen van de werkelijkheid. Ga op zoek naar de fouten en laat de twijfel verdwijnen. Tevens is er de mogelijkheid om de antiekmarkt te bezoeken.

OPENINGSUREN 11.00 tot 18.00 uur
ORGANISATIE Toerisme Tongeren
i.s.m. Erfgoedcel Tongeren
LOCATIE Infopunt, Veemarkt, 3700 Tongeren
(Op Erfgoeddag zal er een centraal infopunt staan op de Veemarkt waar u het stadsspel kan krijgen)
CONTACT 012 - 80 00 70

DEZE ACTIVITEIT WERD SPECIAAL VOOR
GEZINNEN EN KINDEREN (-12 JAAR)
ONTWIKKELD.

DEZE ACTIVITEIT LOOPT TOT 31 AUGUSTUS 2014

TENTOONSTELLING Heiligen aan het woord

We kijken in deze tentoonstelling verder dan het beeld zelf en kijken zo naar de legendes van de heiligen die tentoongesteld staan. Wie waren zij en wat is hun verhaal? Via restauratie en conservatie vergoten we de levensduur van het object en overschrijden we zo de grenzen van de tijd.

OPENINGSUREN 13.00 tot 18.00 uur
ORGANISATIE Erfgoedcel Tongeren
i.s.m. Stadsarchief Tongeren
LOCATIE Stadsarchief Tongeren,
Maastrichterstraat 10, 3700 Tongeren
CONTACT 012 - 80 00 92

MARKT Antiekmarkt

Bezoek de grootste antiekmarkt van de Benelux. Uitzonderlijk voor Erfgoeddag wordt de markt langer opengehouden. Misschien vind je er wel iets grenzeloos!

OPENINGSUREN 06.00 tot 15.00 uur
ORGANISATIE Stad Tongeren
LOCATIE Leopoldwal, Veemarkt, Maastrichterstraat, de Schiervelstraat, Clarissenstraat, Eburonenhof en parking Julianus, 3700 Tongeren
CONTACT 012 - 80 00 70

WANDELING Tongeren en Jeker halen oude banden aan in de Kevie, kelder van Haspengouw

Honderden jaren geleden waren er praktisch geen woningen of boerderijen langs de Jeker. Het delicate evenwicht tussen water en land, waarbij de rivier 'gaf en nam', maakte na verloop van tijd plaats voor een 'versteende' Jeker. De tijd wordt nu teruggedraaid: de Jeker krijgt haar historische tracé terug. Een grensoverschrijdend project waarin Vlaanderen, Wallonië en Nederland samenwerken.

OPENINGSUREN Geleide luswandeling van 14.00 tot 16.00 uur
ORGANISATIE Werkgroep De Kevie - Natuurpunt
LOCATIE Natuurgebied De Kevie,
Oude Blaarstraat ter hoogte van Neremweg 86,
3700 Tongeren
CONTACT 0479 - 27 87 87 / 02 - 201 08 08

BIJKOMENDE INFORMATIE BIJ LOCATIE
Parking bij de ingang van het natuurgebied, Oude Blaarstraat ter hoogte van Neremweg 86, 3700 Tongeren. Neem afrit 32 Tongeren van de E313 naar de N79 richting Tongeren. Sla linksaf bij de R72. Na 600 meter, sla linksaf in de Neremweg en opnieuw links in de Oude Blaarstraat.
GPS: geef Neremweg 86 in en sla dan onmiddellijk linksaf in de Oude Blaarstraat.

Inschrijven verplicht: deleeuw@gs-esf.be,
02 201 08 08, www.grenzelozeeschelde.org

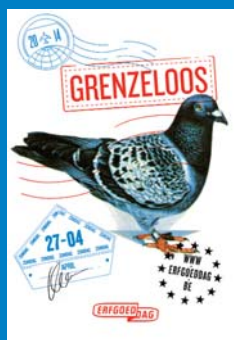
ERFGOEDDAG

IN SAMENWERKING MET

één

Met steun van de
Vlaamse overheid

ERFGOEDDAG 2014

zondag 27 april 2014

www.erfgoeddag.be

Erfgoeddag 2014 in Haspengouw is een uitgave van projectvereniging Erfgoed Haspengouw, een intergemeentelijk samenwerkingsverband tussen Bilzen, Borgloon, Gingelom, Heers, Hoeselt, Nieuwerkerken, Riemst, Sint-Truiden, Tongeren en Voeren voor het cultureel erfgoed in Haspengouw.

Teksten: Lokale coördinatoren en de organisatoren - **Eindredactie:** Erfgoed Haspengouw - **Foto's:** Centrum Agrarische Geschiedenis, Lien Swinnen, Jan Bellen, Atelier Vanduca, KMKG-MRAH, KIK-IRPA Brussel, Gemeente Gingelom

Dien Vervloekten Oorlog

De komende vier jaar zal je er niet langs kunnen kijken: de Grote Oorlog wordt massaal herdacht in ons land. En terecht, want na honderd jaar zijn de verhalen van WO I meer dan de moeite waard om te herdenken. De nadruk van de vele herdenkingen ligt in de Westhoek, waar de IJzer het toneel was van een bloedige loopgravenoorlog. Maar ook Haspengouw heeft zwaar te lijden gehad onder de bezetting. Een geschiedenis die voor velen onbekend is.

Dien Vervloekten Oorlog

Bilisium, de heemkundekring uit Bilzen, heeft grootse plannen rond de herdenking van WO I. Twee tentoonstelling en een boek zullen een nieuwe blik werpen op het leven van de gewone man in Groot-Bilzen tussen 1914 en 1918. Auteurs van het boek zijn bestuurslid Frans Maurissen en historicus Koenraad Nijssen. Frans Maurissen: 'In het boek willen we een aantal thema's belichten die het leven in Bilzen tijdens WO I kenmerkten. Zo komen onder meer de voedselhulp, de geheime brievendienst en enkele beruchte executies aan bod. Uiteraard is er ook plaats voor de verhalen van de vele militairen uit Bilzen. Het boek wordt uitgegeven onder de titel *Dien Vervloekten Oorlog*.'

Twee tentoonstellingen

Het boek wordt voorgesteld op 15 augustus. Frans legt uit waarom: 'Op die dag, 100 jaar geleden, zijn de Duitsers Bilzen binnengekomen. We stellen dan niet alleen het boek voor, ook onze tentoonstelling opent die dag. Twee weken lang zal de oude Dekenij in Bilzen dienst doen als tentoonstellingsruimte. Daarna verhuist de tentoonstelling naar de lokalen van Bilisium waar ze, in aangepaste versie, nog tot 2018 zal te bewonderen zijn.' In het najaar pakken ze ook uit met een expositie in Grote-Spouwen. Frans:

'In deze tentoonstelling ligt de nadruk meer op de jongens die naar de oorlog trokken. Uit de 13 deelgemeenten van Bilzen werden in totaal 600 dienstplichtigen naar het front gestuurd. 188 daarvan kwamen uit Bilzen zelf.'

Rijk archief

Voor het boek en de tentoonstellingen kan Bilisium terugvallen op een zeer rijk archief. Diverse bronnen beschrijven het leven van toen: officiële documenten, aantekeningen van deken Van Venckenray, dagboeken en heel veel foto's. Bilisium heeft twee archieven in zijn bezit gekregen die een rijkdom aan materiaal leveren: het archief van de familie Simoens en het archief van Valkenburg. Leo Simoens was drukker-uitgever in Bilzen en getuige van de intocht van de Duitsers. De periode tussen de

intocht van de Duitsers en hun vertrek heeft hij volledig gedocumenteerd. Simoens was redacteur van het weekblad *De Bilsenaar*, dat door de bezetter werd verboden. Op het einde van de oorlog werd *De Bilsenaar* wel uitgegeven als frontblad. In dit blaadje konden de frontsoldaten het zeer geëerde nieuws van het thuisfront lezen. Jef Simoens, zoon van Leo, was één van die frontsoldaten en van hem zijn veel brieven bewaard gebleven. Jef overleefde de oorlog en zette het werk van zijn vader later verder. Een ander kostbaar archief is dat van Ernest Valkenburg, een Bilzerse fotograaf die zeer actief was tijdens WO I. In zijn studio lieten de Duitsers zich portretteren. Bilisium bezit de helft van de collectie glasnegatieven die bovendien toegankelijk zijn via een digitaal bestand.

Verder onderzoek

Dankzij dit mooie archiefmateriaal kan Bilisium een unieke blik werpen op het leven tijdens WO I in Bilzen. Het onderzoek naar WO I in Bilzen is daarmee nog niet afgerond. Frans Maurissen, al actief bij de heemkundekring sinds 1970, hoopt dat er aanvullingen zullen komen en dat het archief verder kan groeien. Zo bezit Bilisium een groepsfoto van de militairen die de oorlog hebben overleefd. Deze opname werd gemaakt op 27 juli 1919 ter gelegenheid van een groots overwinningfeest dat toen in Bilzen werd gevierd. Nog niet alle gezichten op de foto zijn gekend en Bilisium hoopt ooit de ontbrekende namen van de geportretteerden terug te vinden. 'De inwoners van Bilzen zijn altijd gul geweest voor Bilisium', zegt Frans. 'Hopelijk lukt het ons ook om deze puzzel samen te vervullen.'

Meer informatie over Bilisium en de aankomende activiteiten: www.bilisium.be

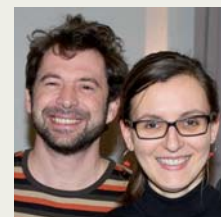
Het lokaal van Bilisium is elke zondag open van 9.30 tot 12.00 uur: Ziekenhuis Bilzen (3de verdieping) Hospitaalstraat 15, 3740 Bilzen

Partners in crime: Zolad+

Zolad+ is een Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst (IOED)... een hele mond vol. Het is kortweg de tegenhanger van een erfgoedcel zoals Erfgoed Haspengouw, maar dan werkzaam rond het lokale onroerende erfgoed (bouwkundig erfgoed, landschappen en archeologie). Voeren, Bilzen, Lanaken en Riemst zijn lid van Zolad+, de eerste en voorlopig enige IOED in Limburg. Erfgoedconsulenten Tim Vanderbeken en Veerle Vansant dragen zorg voor het archeologische en bouwkundige patrimonium in de vier gemeenten.

Van ZOLAD naar ZOLAD+

'De basis van Zolad+ werd al gelegd in 2004', zo vertelt Tim Vanderbeken, 'Bilzen, Riemst en Lanaken richtten toen de Zuid-Oost-Limburchse Archeologische Dienst (ZOLAD) op.' Ondertussen groeide bij de Vlaamse overheid het idee om de intergemeentelijke samenwerking rond archeologie te verruimen naar het totaalpakket van onroerend erfgoed. 'De drie gemeenten van ZOLAD zagen wel iets in het voorstel. Ook Voeren was meteen enthousiast om in dit verhaal te stappen', zo herinnert Tim zich. Eind 2009 was het dan zover: ZOLAD werd omgedoopt tot Zolad+ en werd hiermee de eerste Intergemeentelijke Onroerende Erfgoeddienst (IOED) in Vlaanderen. Men ging zich niet meer alleen richten op archeologie, maar ook op bouwkundig erfgoed.

Werking

Zo kreeg Tim een collega: Veerle Vansant, historica en master in monumenten- en landschapszorg. Zij is het aanspreekpunt voor bouwkundig erfgoed. Tim is verantwoordelijk voor de archeologische projecten en de algemene coördinatie van de projectvereniging. Beiden zijn in de eerste plaats aanspreekpunt voor architecten, eigenaars en heemkundigen. Ze treden ook op als tussenpersoon tussen het agentschap Onroerend Erfgoed en de gemeenten en verdedigen hierbij de belangen van deze laatste.

Tim vertelt: 'Een van onze belangrijkste taken is de ondersteuning van bouwheren. Zo begeleiden we ontwikkelaars die geconfronteerd worden met een archeologisch onderzoek, opdat alles zo vlot mogelijk zou verlopen. We helpen eigenaars van een monument met het aanvragen van subsidies en toelatingen en adviseren hen bij verbouwingswerken. Historische hoeves in landbouwgebied, die je zeker in Voeren veelvuldig tegenkomt, hebben bijvoorbeeld meer mogelijkheden als ze een erfgoedstatus hebben.' Veerle vult aan:

'Door mensen te informeren, vergroten we de kansen voor de toekomst van deze waardevolle gebouwen.'

Zolad+ brengt het lokaal onroerend erfgoed in kaart en initieert of werkt mee aan projecten rond het onderhoud en beheer van dit erfgoed. Veerle: 'In Voeren zijn we begin 2014 gestart met het inventariseren van de veldkruisen en -kapellen. De inventaris zal dienen als basis voor

Onderzoeksgidsen van grote en kleine komaf

Erfgoed Haspengouw, het Rijksarchief Hasselt en de VZW Limburgse Studies sloegen in 2012-2013 de handen in elkaar om op termijn een betere inzicht te krijgen in het leven van de Haspengouwse kasteelbewoners. Voor dit project werden onderzoeksgidsen gepubliceerd die een concrete basis bieden voor verder onderzoek naar deze geschiedenis. Het fort van Navagne is opgenomen in de onderzoeksgids van Voeren. Deze gids is digitaal terug te vinden op www.erfgoedhaspengouw.be

een onderhoudsplan. Op dit moment trachten we de gekende informatie samen te brengen en te digitaliseren.'

Fort van Navagne

Een van de meest tot de verbeelding sprekende projecten van Zolad+ is het project rond het fort van Navagne. Tim: 'Dit grotendeels aarden fort werd vanaf 1634 op de rechteroever van de Maas, ter hoogte van Moelingen, opgeworpen door de Spanjaarden. Het diende om het verkeer tussen Maastricht en Luik te controleren en er tol op te heffen. Op het hoogtepunt was het fort ongeveer 30 hectare groot en waren er 600 soldaten gelegerd. Het fort werd op het einde van de 17de eeuw door de Fransen nagenoeg met de grond gelijk gemaakt, waardoor er tegenwoordig niets meer van te zien is. Hier en daar verraden hoogtes en laagtes in het terrein nog de aanwezigheid van grachten en aarden wallen.'

In 2012 sloegen de gemeenten Eijsden-Margraten, Voeren en Zolad+ de handen in elkaar om te kijken of het fort ook toegankelijk kan worden gemaakt voor het publiek. 'Maar vooraleer we hieraan kunnen beginnen, moet er eerst een historisch, geofysisch en kleinschalig archeologisch onderzoek uitgevoerd worden', zegt Tim. Wordt ongetwijfeld vervolgd!

Meer weten over Zolad+ en het Navagne-project? 012 - 44 03 80 tim@zolad.be / veerle@zolad.be www.zolad.be

Over Colen en fruit

Wie een blik wil werpen op de fruitgeschiedenis van onze streek moet in Kerniel zijn. In abdij Mariënlof ligt een pittoresk museum met een unieke collectie erfgoed. Gewezen voorzitter Willy Vandormael vertelt ons gedreven over het ontstaan van het museum, de voornaamste collectiestukken en de toekomstplannen.

In den beginne...

In het prille begin hadden wij, een groep vrienden, het idee om alle fruiterfgoed in de regio onder één dak te brengen. We hadden een goed beeld van het fruiterfgoed dat aanwezig was in de streek, maar we hadden geen locatie om het te verzamelen. Heel wat gemeenten uit Haspengouw steunden ons beginnend project, maar niemand had een museumruimte ter beschikking. Zoals dat meestal gaat, kwam de oplossing uit onverwachte hoek. De zusters op de abdijsite van Colen besloten om geen koeien meer te houden en zo kwam er een stal vrij. Ik stond op een goed blaadje bij de 'zusterkes' en de priorin van Rijkel. We konden een overeenkomst afsluiten voor de symbolische huur van 1000 frank per jaar.

Klein maar fijn

Een stal omvormen tot een museum vraagt heel wat werk. Daar kwam ook nog eens bij dat de stal hoger lag dan de begane grond. Met verenigde krachten hebben we de werken binnen het jaar kunnen voltooien. Vervolgens zijn we ons fruitstreekmuseum met een rondreizende koffertentoonstelling gaan promoten in verschillende gemeenten. Het museum is tussen 1 april en 30 september alle dagen geopend voor geïnteresseerden. Alleen op maandag zijn we gesloten. Voor een grote groep is het museum echter iets te klein. Er zijn namelijk veel smalle

gangen en dan is het moeilijk om met pakweg 25 personen tegelijk het museum te bezoeken. Er zijn ook nog heel veel voorwerpen en objecten die we niet kunnen tentoonstellen. Gelukkig zijn alle objecten geïnventariseerd en te raadplegen op het internet via Het Virtuele Land (www.virtueleland.be) van het Centrum Agrarische Geschiedenis te Leuven.

Unieke collectie

Ons bekendste object is de sorteermachine uit 1947. Mijn persoonlijke favorieten zijn echter het

FRUITSTREEKMUSEUM

Colenstraat 1 - 3840 Borgloon

fruitstreekmuseum.vzw@pandora.be

www.vzw-fruitstreekmuseum.be

012-74 72 44

Alle dagen van
13.00 tot 17.00 uur,
ook tijdens de
weekends.

Maandag =
sluitingsdag.

Paaszondag
gesloten.

Groepen via alle toeristische diensten van
Zuid-Limburg

Inkom: 1 euro

Open van 1 april t/m 30 september

credenstafeltje, de sproeimachine en de veilingklok. Het credenstafeltje is van 1550 en versierd met Luiks snijwerk. Op zo'n tafeltje werd destijds de wijn geplaatst die goedgekeurd was voor consumptie en gedronken kon worden. Het tafeltje was oorspronkelijk hoger. Richels in het hout verraden dat de pootjes eraf zijn gezaagd, vermoedelijk om het gewicht te dragen van de wijnton die erop heeft gestaan. Van lokaal belang is de sproeimachine: deze machine werkt nog en ik heb er nog mee gereden toen ze hier binnenkwam. Ik herinner me nog goed: alles stond al mooi opgesteld, alleen de sproeimachine moest nog worden binnengezet.

tussen Tongeren en Sint-Truiden en werd vooral gebruikt voor transport van fruit. Daarom is ze in de volksmond beter gekend als *het fruitspoor*. Er is reeds opgelijst welke handelaars allemaal actief waren op lijn 23 tijdens de periode 1850-1950 en wat hun belang was. Er reden bovendien ook acht tot negen wagons met kersen naar Groot-Brittannië: dit zou verder onderzocht moeten worden.

Ik beschik ondertussen over de foto's van alle stations, behalve van Hoepertingen. Hopelijk kunnen we de financiële middelen vinden om dit onderzoek mogelijk te maken. Wie meer wil weten over het fruitspoor kan terecht in het Fruitstreekmuseum op Erfgoeddag.

Gingelom

Feestelijke opening

Op **zondag 15 juni 2014** worden de tumuli feestelijk geopend voor het grote publiek. Van 14.00 tot 16.00 uur kan vanuit Cultuurhuis Den Dries (Groenplaats 20) gefietst en gewandeld worden naar de drie tumulisites. Gidsen en acteurs brengen het Gallo-Romeinse verleden tot leven. Iedereen is welkom!

Om dit project te realiseren, werken verschillende partners nauw samen: de gemeente Gingelom, Monumentenwacht Vlaanderen, Agentschap Onroerend Erfgoed, de Vlaamse Landmaatschappij, Toerisme Limburg, het Gallo-Romeins Museum en de Provincie Limburg. Met financiële steun van de gemeente Gingelom, Provincie Limburg, Toerisme Vlaanderen en Leader Haspengouw.

Om ze binnen te krijgen moesten we een schans maken, maar bij het binnenrijden schoot de machine los en reed ze het museum in. Net voordat ze de volledige collectie dreigde te verpletteren, kwam ze gelukkig tot stilstand.

Deze machine was eigendom van fruitkweker Mellemans en heeft altijd in Borgloon rondgereden. Het is een uniek stuk. De veilingklok is ook uniek omdat deze nog manueel bediend moest worden. Moderne klokken kunnen vanop afstand bediend worden. Deze klok is destijds tweedehands aangekocht en meegebracht uit de Voerstreek. Onze objecten hoeven niet te werken, maar het is altijd meegenomen als ze dat wel nog doen.

Spoorlijn 23

Mijn grote droom is dat er op korte termijn onderzoek wordt gedaan rond Spoorlijn 23. Als we hiermee nog lang wachten, dan gaat er heel veel informatie verloren. Spoorlijn 23 was een spoorlijn

Het Project 'Binnen bij boeren, bakkers en brouwers' brengt de archieven en collecties in

kaart die met landbouw en voeding in Haspengouw te maken hebben. Wil je meer weten over de activiteiten die op het programma staan? Kijk zeker op www.erfgoedhaspengouw.be of kom naar onze lezingenreeks over diverse aspecten van ons rijk agrarisch erfgoed. Zie pag. 8

Binnen bij boeren, bakkers en brouwers

Haspengouw is alom gekend als een vruchtbare en ondernemende streek waar al eeuwenlang voedsel wordt geproduceerd; niet alleen fruit en stroop, maar ook graan, bier, jenever, vlees, zuivel en zo veel meer. Het is dan ook niet toevallig dat Haspengouw rijk is aan typische gerechten en producten. Het erfgoed van landbouw en voeding in Haspengouw is evenwel nog niet in kaart gebracht. Erfgoed Haspengouw voelde de nood en startte daarom met het project Binnen bij boeren, bakkers en brouwers.

Wat?

Het project 'Binnen bij boeren, bakkers en brouwers' gaat over het brede erfgoedveld van platteland en voeding. De eerste fase in het project is de prospectiefase. In deze fase wil Erfgoed Haspengouw zicht krijgen op de archieven, documentair materiaal, verzamelingen en collecties met betrekking tot landbouw, voedsel en eetcultuur en vormen van immaterieel erfgoed in Haspengouw vanaf 1750.

Wie?

Erfgoed Haspengouw is voor dit project een samenwerking aangegaan met CAG, Centrum Agrarische Geschiedenis. Het CAG wil het verleden van landbouw, platteland en voeding (vanaf de tweede helft van de 18de eeuw) bestuderen, bewaren en toegankelijk maken voor een groot publiek. Projectmedewerker van dienst is Jonas Slegers. Hem kan je bereiken via 0472 - 92 36 80 of jonas.slegers@erfgoedhaspengouw.be.

Toekomstplannen?

Zowel de collecties als de archiefstukken zullen ingevoerd worden in archiefbankvlaanderen (www.archiefbank.be) en kunnen nadien door alle geïnteresseerden geraadpleegd worden. Dit jaar worden op basis van het vooronderzoek concrete acties opgezet in iedere gemeente aangesloten bij

Erfgoed Haspengouw. Met deze acties willen we de zorg voor de bestaande collecties en archieven verbeteren en het publiek laten kennismaken met dit erfgoed.

Lezingenreeks

Eén van die acties is een lezingenreeks over de diverse aspecten van onze rijke plattelands- en voedingscultuur. Zo zijn we op 13 maart gestart met 'Oesters, roggebrood en appelcider'. Een felgesmaakte voorstelling, en dat zowel letterlijk als figuurlijk. De aanwezigen kregen het verhaal van spreker Yves Slegers over eten en koken in Vlaanderen voorgeschoteld aan de hand van lekkere hapjes. Met dank aan de KVLV van Aalst. Was je er niet bij? Geen nood: er komen nog vier boeiende lezingen.

Nog meer weten?

Hou dan zeker onze website en facebook in de gaten. Daarop komt geregeld nieuwe informatie over al onze projecten.

VOLGENDE LEZINGEN

8 MEI 2014

Koken van eigen kweek

Met een knipoog naar Kasteel Mariagaarde
Ria Christens en Magda Guelinckx

De zusters annuntiaten van Heverlee zijn in het Haspengouwse gekend voor hun landbouwonderwijs voor meisjes. De zusters leerden voedsel bereiden van 'eigen kweek'. Aan de hand van foto's komt een rijke voedingscultuur tot leven die tot op de dag van vandaag nog toegepast wordt op Kasteel Mariagaarde.

Kasteel Mariagaarde, Kasteelstraat 10, 3840 Hoepertingen (Borgloon)

5 JUNI 2014

Boeren op rijke grond

Landbouw(mechanisering) in Haspengouw, 1850 - 2000
Bert Woestenborghs

Vandaag is landbouw een sterk gemechaniseerde sector. Deze situatie is niet zomaar tot stand gekomen, maar het resultaat van een langdurige evolutie. Deze evolutie wordt uit de doeken gedaan en er wordt aan de hand van archiefmateriaal stilgestaan bij de Haspengouwse situatie.

Withofswinning, Beekomstraat 9, 3740 Eigenbilzen (Bilzen)

11 SEPTEMBER 2014

Delhaize Frères & Cie en de modernisering van de kleine buurtwinkel

Een blik op de ontluikende consumptiemaatschappij, 1870 - 1940

Dr. Nelleke Theugels

De komst van winkelketens had een enorme impact. Niet alleen de winkelervaring veranderde, maar ook de eetcultuur van de Limburgse bevolking. Talloze bronnen ondersteunen dit boeiende verhaal.

Buurthuis Ter Cose, Opcosenstraat 7, 3850 Kozen (Nieuwerkerken)
in samenwerking met HEEMKUNDE NIEUWERKERKEN

9 OKTOBER 2014

Op de borrel in Limburg

Een zoektocht naar het Limburgse jeneververleden

Davy Jacobs

Onze nationale gedistilleerde drank heeft een roemrijk verleden. Ook in Haspengouw zijn er talloze getuigen van het stokerijverleden. Luister naar hun verhaal bij een heerlijk borrelke.

Bibliotheek CLIM, Surllet de Chokierstraat 4, 3890 Gingelom

in samenwerking met HEEMKUNDIGE KRING HET DRIE SWAENENLAND

De lezingen starten telkens om 19.30 uur. Deelname is gratis.

Inschrijven is verplicht: 011 - 70 18 30 of info@erfgoedhaspengouw.be

In samenwerking met Centrum Agrarische Geschiedenis - www.cagnet.be

Erfgoedcel Haspengouw
Abdij
Diesterstraat 1
3800 Sint-Truiden

011-70 18 30
info@erfgoedhaspengouw.be

erfgoedhaspengouw.be

Erfgoedkrant Haspengouw is een uitgave van projectvereniging Erfgoed Haspengouw, een intergemeentelijk samenwerkingsverband tussen Bilzen, Borgloon, Gingelom, Heers, Hoeselt, Nieuwerkerken, Riemst, Sint-Truiden, Tongeren en Voeren voor het cultureel erfgoed in Haspengouw.

De krant wordt gedrukt op 80.000 exemplaren en in deze gemeenten huis-aan-huis verspreid.

Teksten: Martijn Loix, Jonas Slegers, Ingrid Leemans, Tim Vanderbeken - **Eindredactie:** Véronique Piret, Lieve Opsteyn, Martijn Loix
Foto's: Centrum Agrarische Geschiedenis, Lien Swinnen, Martijn Loix, Bilisium vzw, Historische Kring Membruggen, Jan Bellen, Mark Duser, Campus Tichelrij, Provincie Limburg, Atelier Vanduca, Zolad+, Keunsem Vrigger, Jonas Slegers, KMKG-MRAH, KIK-IRPA Brussel, Gemeente Gingelom - **Layout:** Smets & Ruppel **Druk:** Drukkerij Moderna

V.O. ROGER CLERINX, VOORZITTER ERFgoed HAspengouw
CONTACTADRES: DIESTERSTRAAT 1, 3800 SINT-TRUIDEN - MAATSCHAPPELIJKE ZETEL: MAASTRICHTERSTRAAT 10, 3700 TONGEREN

Met steun van de
Vlaamse overheid

